

Ελληνικό Ποδόσφαιρο και Πολιτισμός: επιστροφή στις ρίζες! (Νότης Μαυρουδής, Μουσικοσυνθέτης)

/ [Πεμπτούσια](#)

Από την εποχή τής προχωρημένης μεταπολίτευσης (περίπου τη δεκαετία προς τα τέλη του '90) άρχισα να μπερδεύομαι σχετικά με το ποδόσφαιρο και τους «κανόνες» που το διέπουν, από τον νοσηρό παραγοντισμό που συγκεντρωνόταν στα ΔΣ των ομάδων, στις επιτροπές διαιτησίας, καθώς και στις περίεργες συμπεριφορές των θεσμών που διοικούσαν τις Ομοσπονδίες... Άρχισα να βλέπω το ποδοσφαιρικό τοπίο ως θολό, γκρίζο και ταραχώδες. Πράγματι, ο επαγγελματικός ανταγωνισμός, από «ευγενής» εξελίχθηκε σε λυσσαλέο, μερικές δε φορές έφθανε να γίνει έως και εχθρικός!

Έφτασα στο σημείο να αναρωτιέμαι γιατί το ποδόσφαιρο να ανήκει στο ΥΠΠΟ. Δηλαδή, γιατί ένα άθλημα που κάποτε έκανε τους ανθρώπους να ενώνονται (οικογένειες-φίλοι-γνωστοί-οπαδοί-αντίπαλοι-συντοπίτες, όλοι συμμετοχοί στην ποδοσφαιρική γιορτή) με τον καιρό να βάζουν ανάμεσά τους κόκκινες γραμμές,

κυνηγητό από τους οπαδούς τής μιας ομάδας προς την άλλη, επεισόδια, έως και οδοφράγματα να στήνονται, οργανώσεις με διάφορες «θύρες» να λειτουργούν ως συμμορίες εναντίον αντίπαλων οπαδών, απαγορευτικές διατάξεις προς οπαδούς τής αντίπαλης ομάδας να παρευρεθούν στον αγώνα, ως και ραντεβού για ξεκαθάρισμα λογαριασμών αντίπαλων ομάδων, με αποτέλεσμα πολύ αίμα... Μέσα σε αυτά να προσθέσουμε το χειρότερο: Την παραδειγματική «ατμόσφαιρα» χαμαιτυπείου προέδρων ΠΑΕ και τις εριστικές δηλώσεις εκατέρωθεν, συνήθως πριν τα ντέρμπι, με διάχυση απειλών και έμμεσων, πλην όμως βίαιων υποδείξεων προς την φανατική μάζα των οπαδών, η οποία δεν αργεί να τα βάλει σε πράξη... Μια τέτοια μορφή αθλήματος, αλήθεια, τι σχέση μπορεί να έχει έστω με μια αναφορά στον Πολιτισμό;

Δεν λέω τίποτα, που να μην είναι γνωστό στους ποδοσφαιρικούς κύκλους και στο κατεστημένο των ΠΑΕ. Περιγράφω, με πολλή συντομία, τη σύγχρονη κατάσταση τού ποδοσφαιρικού περιβάλλοντος στη χώρα μας. Καταγράφω δηλαδή ένα status και μια παρακμή τού ποδοσφαιρικού πολιτισμού, όπως έχει διαμορφωθεί στις μέρες μας, προς το τέλος τής δεύτερης δεκαετίας του 21^{ου} αιώνα. Μπορεί να είναι μορφή και εκδήλωση ενός άφρονος και εκφυλισμένου «πολιτισμού», που, μερικές φορές, προσομοιάζει-τηρουμένων των αναλογιών-με τους βανδαλισμούς που συνηθίζει να επιφέρει σε μνημεία ο ISIS... Δεν χρειάζεται να φέρω τέτοια παραδείγματα, επειδή είναι γνωστά στους παροικούντες την Ιερουσαλήμ. Μόνο που, όλα αυτά που συμβαίνουν, οδηγούν στα άδεια γήπεδα και στον αποκλεισμό οικογενειών, καθώς και στην απομάκρυνση φιλειρηνικών ανθρώπων, από ένα δημοφιλές, εντυπωσιακό και αγαπημένο άθλημα.

Ας αναρωτηθούμε λοιπόν: Τι σχέση μπορεί να έχει το σημερινό ποδόσφαιρο με τον ελληνικό πολιτισμό; Με τις ρίζες τής δημιουργίας των ΠΑΕ;

Οι περισσότερες ΠΑΕ είναι η εξέλιξη ομάδων από γειτονιές, διαφόρων γεωγραφικών διαμερισμάτων τής χώρας, κατά τις πρώτες δεκαετίες τού 20ού αιώνα. Οι ρίζες ίδρυσης, για την κάθε ομάδα, διαφορετικές. Η μικρασιατική καταστροφή, με την αναγκαστική μετακίνηση εκατοντάδων χιλιάδων γηγενών Ελλήνων τής Σμύρνης, των παραλίων της Μικράς Ασίας, της Κωνσταντινούπολης και η εκρίζωση του ποντιακού ελληνισμού, έφερε τσουνάμι αλλαγών στην πληθυσμιακή γεωγραφία τής Ελλάδας. Οι μετακινήσεις τού προσφυγικού στοιχείου επέδρασαν, μέσα από τη μεταφορά ανεκτίμητων πολιτισμικών αγαθών, στη διαμόρφωση τού ελληνικού πολιτισμού...

Ο ερχομός το 1922 των Ποντίων και Κωνσταντινουπολιτών, βρήκε μια Ελλάδα πάμφτωχη, με τραύματα βαθιά από τους πολέμους. Μια χώρα που από τους Βαλκανικούς πολέμους πέρασε στον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο κι ύστερα στην

καταστροφή... Μέσα σ' αυτό το οικονομικά και κοινωνικά δυσχερές και σκοτεινό τοπίο, οι λαϊκές και φτωχότερες τάξεις, προσπάθησαν να φτιάξουν τους δικούς τους τρόπους ζωής και ψυχαγωγίας.

Το ρεμπέτικο, ο Καραγκιόζης με το θέατρο σκιών, το λαϊκό τραγούδι, μαζί με τους περίφημους συγγραφείς και ποιητές τής γενιάς του '30, ζούσαν παράλληλα με την ίδρυση κάποιων ποδοσφαιρικών σωματείων, όπως η ομάδα μας η ΑΕΚ (Αθλητική Ένωση Κωνσταντινουπόλεως) που ιδρύθηκε το 1924, ο ΠΑΟΚ (Πανθεσσαλονίκειος Αθλητικός Όμιλος Κωνσταντινουπολιτών) που ιδρύθηκε το 1926, ο Πανιώνιος (Πανιώνιος Γυμναστικός Σύλλογος Σμύρνης) που ιδρύθηκε στη Σμύρνη το 1890 και το ποδοσφαιρικό του τμήμα το 1895, ο ΠΑΟ-Παναθηναϊκός το 1908, ο ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ Σύνδεσμος Φιλάθλων Πειραιώς το 1925, και άλλες ομάδες με τις χρονολογίες ίδρυσης να μας συνδέουν με ένα μακρινό παρελθόν, πολλών γενεών και πολλών ιστορικών αλλαγών...

Βεβαίως, αυτές οι χρονολογίες καθορίζουν ή σε πολλές των περιπτώσεων **θα έπρεπε** να καθορίζουν κατά πολύ τον χαρακτήρα και τον κοινωνικό πολιτισμικό πυρήνα τής κάθε ποδοσφαιρικής ομάδας. Στην εποχή μας, πώς να περιγράψεις τα βιώματα των παλαιότερων συμπατριωτών μας και την ιστορία τους στους νέους αλλοδαπούς παίχτες; Με ποιο τρόπο να τους πείσεις να αγωνιστούν «για τη φανέλα» και την ιστορία της ομάδας; Πόση κατανόηση, πόση επιρροή μπορείς να ασκήσεις στις συνειδήσεις ανθρώπων με διαφορετικές καταβολές από άλλες χώρες; Πόσο μπορεί να αλλάξει το διεθνοποιημένο ποδόσφαιρο που στηρίζεται στο τυφλό κέρδος το οποίο σαρώνει ήθη, αξίες, παραδόσεις και ιδανικά;

Παρατήρηση: Το παραπάνω κείμενο είναι το πρώτο μέρος της ομιλίας του μουσικοσυνθέτη Νότη Μαυρουδή, σε ημερίδα για την ΑΕΚ, οργανωμένη από τη Λέσχη Ιστορίας και Πολιτισμού της ΑΕΚ, στο ξενοδοχείο Hilton, στις 8/1/2017.